

Katarína CHLUŠTÍKOVÁ: Bazilika sv. Jiří na Pražském hradě a jej stavebný vývoj

Oponent: Mgr. Stefan SCHOLZ

Posudek oponenta:

Napřed je třeba upozornit, že si autorka zvolila značně probádané téma, a proto můžeme její badatelský záměr *„kombinovat jednotlivé analýzy vývoje baziliky postavené různými autormi a odstranit tím nepodložené tvrdenia...“* v případě bakalářské práce považovat za zcela rozumné (str. 15). Bohužel se jí na příliš krátkých dvou stranách Přehledu literatury nemohlo podařit zmapovat současný stav historického, archeologického a stavebně i uměleckohistorického bádání natolik podrobně, aby byla schopna postavit pro své bádání jasně vyhraněnou vědeckou otázku, což by vzhledem k širokému poli problémů spjatých se svatojiřskou bazilikou bylo této nepochybně velice záslužné práci k velkému prospěchu. To je o to víc nepochopitelné, že autorka v dalším průběhu své práce při recepci primární literatury jinak plně čerpala ze všech podstatných prací k tomuto tématu, což ostatně ukazuje i bohatý poznámkový aparát. Navíc musíme již na tomto místě vysoce ocenit, že si autorka zachovala kritický odstup a zdravou nedůvěru ke závěrům dosavadní literatury, byť často pocházejí od vysoce uznávaných autorit českého uměleckohistorického bádání (např. na str. 23, 26f, 30, atd..).

Heuristika primárních písemných pramenů je celkem uspokojivá, ve svém historickém úvodu v podstatě v tomto směru nic nevynechala, a převzala vše z kritických pramenných edic až na (kronikářské) zprávy o nejstarších pohřbech příslušníků přemyslovské dynastie ve svatojiřské basilice a dále o její nové výstavbě za abatyšší Bertou a Aněžkou, které čerpala bohužel jen nepřímo z odborné literatury (A. Merhautová, M. Bravermanová, I. Borkovský a J. Frolík), i když si byla plně vědoma jejich klíčového významu (str. 12/13 a 13/14). Pro bakalářskou práci však velmi oceníme, že se na některých místech dokonce pokusila i o vnitřní kritiku písemných pramenů, tak např. na str. 13 v případě zprávy Kanovníka Vyšehradského o zpustošení Pražského hradu a kostela sv. Jiří v r. 1142.

I v případě archeologických resp. stavebně historických pramenů najdeme jen těžko mezery, naprosto vzorně sestavila a s ohlédnutím veškeré literatury i obrazových pramenů podrobně popsala na 11 stranách všechny spáry a otvory ve zdivu svatojiřské baziliky včetně jejich technologického a stratigrafického rozboru (str. 30-41). Při jejich dokumentaci musíme vysoce ocenit, že reprodukovala ve výborné kvalitě většinou průkaznou fotografickou a kresební dokumentaci jak starších vykopávek Fr. Macha (obr. 2-7, a 9-10), tak novějších výzkumů V. Mencla a I. Borkovského (obr. 8, 12-13 a 15-18). Navíc si autorka plně uvědomovala i nutnost kritiky

archeologických pramenů (str. 19), ale zejména těch stavebně historických, což v případě tak významné románské stavbě na exponovaném místě znamená hlavně vymezení původní středověkou stavební hmoty sledováním všech pozdějších zásahů v průběhu barokizace, různých úprav v duchu historismu a rekonstrukčních projektů památkové péče. To zajistila autorka plnou recepcí příslušné odborné literatury, takže dokázala vždy správně odhadnout skutečnou vypovídací hodnotu stavebně historických pramenů a pokusit se takto o jejich opatrnou a spolehlivou prvotní analýzu (např. na str. 20-21, 27 a 30), což je v případě svatojiřské baziliky celkem úctihodný výkon. Na tomto základě autorka dochází na některých místech skrze plně interdisciplinární interpretaci s ohlednutím všech důležitých písemných pramenů k velmi opatrně vysloveným, ale nicméně průkazným a dobrou argumentací podloženým poznatkům a datacím, které někdy dokonce vyvracejí nebo aspoň relativizují někdy nepřliš doložené závěry dosavadního bádání (např. str. 22-27, 58-60). Bohužel nedokázala autorka svoje velmi zajímavé relativně chronologické vymezení stavebního vývoje svatojiřské baziliky graficky znázornit třeba vývojovým plánem půdorysu, pro nejstarší stavební fáze a složitou interpretaci jejich stavebních spár by se dokonce nabízelo postoupit jako ve moderní stratigrafické archeologii, a sestavit pro ně jakousi „Harrisovou matriku“, která má jako takřka přírodovědecká rovnice mnohem větší průkazovou hodnotu než měkké a značně subjektivní a nespolehlivé datace stylově kritického uměleckohistorického rozboru (např. pro nové poznatky na str. 25 nahoře či 43). Při absolutně chronologickém vymezení různých stavebních fází svatojiřského chrámu sice dává přednost historickým datům (str. 58), nicméně se někdy zbytečně uchyluje k slohovým analogiím některých stavebních prvků (45ff), pak nástěnných maleb, které by bylo třeba nejprve podrobit rozboru stratigrafie omítky a popř. radionuklidovému rentgenfluorescenčnímu průzkumu (str. 56ff), nebo k analýze struktury raně středověkého zdiva (např. str. 24/25), pro kterou zatím ještě neexistuje ve českých zemích přesnější a absolutně chronologickým daty dostatečně podložený technologický vývoj.

Konečně lze taky ocenit, že autorka nabízela v závěru celou řadu historicky smysluplných a geograficky blízkých analogií pro raně a vrcholně středověký chrám sv. Jiří na Pražském Hradě (str. 62) a dokonce nastínila celou řadu otevřených otázek a na jednom místě i nové směry interdisciplinárního průzkumu (str. 60).

Závěrem si dovoluje oponent doporučit předkládanou bakalářskou práci k obhajobě

V Praze, dne 1. září 2009

Mgr. Steřan CHOLEZ

